

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	IFR let u G klasi vazdušnog prostora
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	05.08.2019. godine, 10:30 UTC, FIR Sarajevo
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	- Vazduhoplov

<p>Opis događaja:</p>	<p>Podnosilac izvještaja je naveo sledeće:</p> <p>Pilot vazduhoplova je popunio plan leta u kojem je navedeno da mijenjaju pravila letenja iz IFR u VFR na visini od 4 000 ft AMSL. FIC je prilikom koordinacije očekivanog vremena ulaza u TMA naveo da je ovaj let VFR let, da bi pilot prilikom prijave pozicije na navedenoj tački naveo da prekida IFR let i nastavlja let kao VFR. S obzirom da je let bio na visini od 4 000' AMSL ušao je u FIR Sarajevo na nedozvoljen način, odnosno kao IFR let u G sloj zračnog prostora. U samom planu leta je navedena intencija ovakvog nedozvoljenog ulaza u vazdušni prostor ali je zbog informacija koje nisu bile tačne a koje je dao FIC (da je let VFR) postupao sa letom kao sa VFR letom od samog početka.</p> <p>Na pitanje koji su mogući uzroci ovog događaja, podnosilac izvještaja je naveo sledeće:</p> <p>Zabranjeni su IFR letovi u G sloju u FIR Sarajevo. Nemogućnost obezbeđivanja bilo koje vrste razdvajanja zrakoplova od drugih zrakoplova jer nije poznat obim prometa u G sloju.</p> <p>Na pitanje šta je se moglo učiniti da se ovakav događaj izbjegne, podnosilac izvještaja je naveo sledeće:</p> <p>Definirati procedure koordinacije na način da se onemoguće IFR letovi u G sloju u FIR Sarajevo. Definirati način i obavezu odbijanja leta u slučaju kada će let narušiti propisane uslove letenja u FIR Sarajevo. Definirati način odbijanja plana leta kojim se izražava intencija narušavanja propisanih uvjeta letenja u FIR Sarajevo.</p>
<p>Opis postupaka učesnika u događaju:</p>	
<p>Okolnosti pod kojima se događaj desio:</p>	

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprovedena je istraga ovog događaja. Zaključci koji proističu iz ove istrage: <ul style="list-style-type: none"> • Plan leta je zaprimljen sa oznakom Y statusa leta (IFR to VFR). Prelazak sa IFR statusa u VFR planom je naznačen unutar TMA međunarodnog aerodroma u BiH. Visina za ovaj let je navedena 4000 ft. • IFR letenje u vazдушnom prostoru klase G u Bosni i Hercegovini nije dozvoljeno, te se planovi letenja za takve IFR letove neće prihvatati i za njih se neće izdavati odobrenja kontrole letenja. • Sistem za prijem planova leta nije prikazao ovaj plan kao nevažeći tj. plan nije odbijen. Iako je planom jasno da će vazduhoplov da leti na 4000 ft kao IFR i time proći kroz G prostor gdje je zakonom zabranjeno letenje za IFR. • FIC je dobio najavu za let od ACC Zagreb na tački VIBOP iako se u tom dijelu leta let odvijao u statusu IFR. Smatrajući da se radi o VFR letu FIC je kao takvog najavu za ulazak u TMA predao APP kontroloru JPAKL-a. • APP kontrolor je postupao sa vazduhoplovom kao da se radi o VFR letu, da bi na navedenoj tački pilot vazduhoplova javio da prekida status IFR i prelazi u VFR. Iz toga je jasno da je vazduhoplov bio u statusu IFR i nije smio letjeti na 4000 ft (G prostor do TMA međunarodnog aerodroma u BiH), niti biti na vezi sa FIC koja je Služba za letne informacije BiH. • Takođe i dio leta od ulaska u TMA do navedene tačke odvijao se na 4000 ft što je ispod MSA. • Let je sigurno stigao na destinaciju i nije došlo do incidenta, iako je vazduhoplov letio u nesigurnim uvjetima do navedene tačke, kada je let nastavljen kao VFR. 2. Stručno lice SMD-a je izvršilo analizu ovog događaja.
---	--

Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)	C4 prema RAT metodologiji Ovaj događaj je uticao na ugrožavanje bezbjednosti letenja (Safety), prolazeći kroz G klasu vazdušnog prostora u status leta IFR, te leteći ispod MSA u TMA. Što se frekvencije tiče, dešava se rijetko.
Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	Razmotriti mogućnost objave RAD (Route Availability Document) restrikcije ili promjene u ENV (Environment) bazi BiH, kojom bi se onemogućilo da budu prihvaćeni planovi leta za IFR letove u FIR Sarajevo na visini 9500 (ft) AMSL ili manjoj. Ukoliko se od strane kontrolora primjeti da je po planu leta vazduhoplov ispod minimalne visine za prostor nadležnosti, a leti po IFR pravilima letenja, tražiti u najavi vazduhoplova postizanje adekvatne visine za bezbjedno odvijanje vazdušnog saobraćaja.
Prijedlog drugih mjera:	
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	
Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić,
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	